

04. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen c1 düzeyi öğrencilerinin paragraf tutarlılık düzeyleri¹

Ali KIRIŞ²

Remzi CAN³

APA: Kırış, A. & Can, R. (2023). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen c1 düzeyi öğrencilerinin paragraf tutarlılık düzeyleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö12), 37-50. DOI: 10.29000/rumelide.1330380.

Öz

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi bilgiden ziyade beceri temellidir. Anlamaya dayalı becerileri dinleme ve okuma becerisi; anlatmaya dayalı becerileri konuşma ve yazma becerisi oluşturur. Dil öğretim sürecinde bir paragrafın kurgulanabilmesi yazma becerisinin geliştirilmesini sağlar. Hedefe uygun cümle, paragraf, metin yazmak, yazma becerisinin yetkin bir şekilde kazanılması ile gerçekleşir. Uluslararası öğrencilerin bu süreçte en zorlandığı becerinin yazma becerisi olduğunu bilinmektedir. Paragrafın iyi kurgulanabilmesi için paragrafta ana fikrin ve yardımcı fikirlerin olması bu fikirlerin birbiri ile çelişmemesi, cümleler arasında mantık çerçevesinde bağlantıların açık ve net bir biçimde kurulması gereklidir. Bu unsurlar paragrafta tutarlılığı sağlar. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin ele alınan düşüncüyü bir ana fikir etrafında planlama, paragraflarında düşüncüyü geliştirme tekniklerinden yararlanma ve paragraflarını sonuç bölümü ile bitirme gibi yeterliklere sahip olması gereklidir. Bu çalışmanın amacı, “Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin paragraflarındaki tutarlılık ne düzeydedir?” problem cümlesine cevap bularak bu öğrencilerin paragraf yazma becerisindeki düzeylerinden hareket ile çeşitli çözümler üretmektir. Araştırma betimsel durum saptaması niteliğindedir. Araştırma sürecinde nitel veri toplama tekniklerinden biri olan doküman incelemesi yoluyla ise öğrencilerin paragraf tutarlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcıların paragraf tutarlılığını sağlamaya ilişkin düzeyleri “Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Envanteri” temel alınarak sayısal veriler ile açıklanmıştır. Bu öğrencilerin paragraflarında tutarlılığı oluşturabilme düzeyleri frekans sıralamasına göre 99 frekans ile yetersiz; 7 frekans ile orta; 41 frekans ile iyi ve 27 frekans ile pekiyi düzeyindedir.

Anahtar kelimeler: Türkçe, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, paragraf, tutarlılık

Paragraph consistency levels of c1 level students learning Turkish as a foreign language

Abstract

Teaching Turkish as a foreign language is based on skills rather than knowledge. Listening and reading skills based on comprehension; speaking and writing skills are based on narrative skills. Being able to construct a paragraph in the language teaching process enables the development of

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Remzi CAN danışmanlığında hazırlanan “Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Paragraf Yazma Becerileri” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi (Kırşehir, Türkiye), rcan@ahievran.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8776-2539.

³ Uzm. Türkçe Öğr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (Kırşehir, Türkiye). alikiribis@icloud.com, ORCID ID: 0000-0002-1751-1160 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 21.06.2023-kabul tarihi: 20.07.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1330380]

writing skills. Writing sentences, paragraphs and texts in accordance with the target is achieved with the competent acquisition of writing skills. It is known that the most difficult skill for international students in this process is writing. In order for the paragraph to be well structured, it is necessary to have the main idea and auxiliary ideas in the paragraph, these ideas should not contradict each other, and the connections between the sentences within the framework of logic should be established clearly and unequivocally. These elements ensure consistency in the paragraph. C1 level students learning Turkish as a foreign language should have competencies such as planning the thought around a main idea, using thinking development techniques in their paragraphs, and ending their paragraphs with a conclusion. The aim of this study is to answer the question “What is the consistency level of the paragraphs of C1 level students who learn Turkish as a foreign language?” The aim is to find an answer to the problem sentence and to produce various solutions based on the level of these students' paragraph writing skills. The research is in the nature of descriptive situation determination. In the research process, it was tried to determine the paragraph consistency levels of the students through document analysis, which is one of the qualitative data collection techniques. The level of the participants to ensure paragraph consistency was explained with numerical data based on the "Paragraph Consistency Evaluation Inventory". The level of consistency of these students in their paragraphs is insufficient with 99 frequencies according to the frequency ranking; medium with 7 frequencies; It is good with 41 frequencies and good with 27 frequencies.

Keywords: Turkish, teaching Turkish as a foreign language, paragraph, consistency

Giriş

İnsan, toplumsal bir varlıktır; düşüncelerini beden, ses veya yazı yardımı ile aktarır. Önceleri beden dili ile iletişim kuran insan, zamanla konuşma ve yazma diline geçiş sürecini başarı ile gerçekleştirmiştir. Dil, toplumsal varlık olan insanların ortak iletişim aracı olmasının yanında canlı bir dizgedir. Bireysel, toplumsal ve kültürel bir kurum olan dilin kendi doğal dizgesinin yanında sosyal yaşamın her alanında işlevsel görevleri bulunur. İletişimin gerçekleşmesi adına dil, çok yönlü ilişkiler için vazgeçilmezdir. Kullanıcısı olduğu toplumu biçimlendiren dil, toplum tarafından da biçimlendirilmektedir (Eker, 2007). Türkçe Sözlük'te ise dil “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2023).

Ailede kazanılan dil, eğitim hayatı ile pekiştirilir ve geliştirilir. Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî dili olan Türkçenin tüm konuşurları tarafından ölçünlü bir şekilde konuşulması, dilin korunması, geçerlilik ve kapsam alanının genişlemesi dile olan sahiplenme ile gerçekleşir. Dil öğretim sürecinde, ölçünlü dile ulaşmak ve dört temel dil becerisini geliştirmek ana hedeflerdendir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerden ölçünlü bir Türkçe konuşmaları beklenir. Bu da dört temel becerinin bütünleşik işleviyle mümkündür. Nitekim bir beceride yetkin olup bir beceride zayıf olmak ölçünlü dil öğreniminin tam anlamı ile sağlanması engeller. Tutarlılık da gerek sözlü anlatım da gerekse yazılı anlatımda ölçünlü dil becerileri adına vazgeçilmez bir rol alır.

Yazılı anlatımın mihenk taşı olan paragraflar, zihinde tasarlanan düşüncelerin bir bağlam etrafında bir araya getirilmesiyle oluşturulan tutarlı düşünce birliğidir. Temelleri sağlam atılmış bir paragrafın tutarlılık düzeyinin pekiyi olması beklenir. Paragraf tutarlılık düzeyleri gerek ana dil gerek yabancı dil öğretiminde yazma becerisi özelinde üzerinde önemle durulması gereken bir husustur. Tutarlılık, zihinde tasarlanan düşüncelerin ortak bir ilkedeki hareket ile mantıklı bir bütünün öğeleri arasındaki

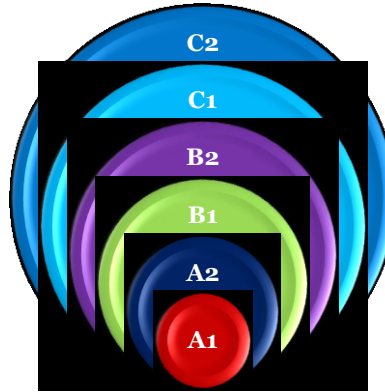
uyumdur. Bu uyumun bozulması tutarlılığı doğrudan etkiler. Anlamsal, mantıksal bağlantıların sağlanamaması, zihinde oluşturulan şemanın tutarlı bir metne dönüşmesini engeller.

Bağdaşıklık ve tutarlılık ilkeleri çerçevesinde bir araya gelen düşüncenin, konunun ve birbiri ile ilişkili cümlelerin oluşturduğu birlik, paragrafı meydana getirir (Can, 2012). Bu birliğin tutarlı olması elzemdir. Tutarlılık metinsellik ölçütlerinden biridir. Yazılı anlatımda anlamlı bir birlik sağlanması adına metinsellik ölçütleri yol göstermektedir. Tutarlı bir metnin özelliklerini ise Bamberg (1983: 428) şöyle belirtmiştir: Yazma sürecinde konuyu tanımladıktan sonra bağdaşıklık ilişkilerinin kurulurken konu dışına çıkmamak, konuyu değiştirmemek, yazma süreci boyunca uygulama planına göre hareket etmek, ele alınan düşünceden hareketle okuru yönlendirmek, metnin akışını bozacak dil bilgisel ve mekanik hata yapmamak ve yazma sürecinin son zihinsel aşamasını sonuç bölümü ile bitirmek gerekir (Akt. Ülper, 2008: 32-33).

Paragraf sözcüğü Fransızcadan dilimize girmiş olmakla beraber önceleri salt cümleler bütünü olarak algılanmaktaydı. Zamanla yurt içi ve yurt dışında paragraf üzerine yapılan çalışmalar, paragrafın salt şekilsel bir birlik değil, zihinde tasarlanan düşüncenin bağdaşıklık ve tutarlılık ilkeleri etrafında birleşen düşüncelerin oluşturduğu anlamsal, bütünlük bir birlik olduğunu ortaya koymuştur. Eskiye kıyasla paragraf algısının değişmesi ve paragrafın asıl işlevinin yazma becerisi kazanımlarında yer alması, Türkçe öğretmenlerinin paragraf yazma becerisi üzerine yoğunlaşması gerekliliğini ortaya koyarken dil öğretim sürecindeki öğrencilerin ise paragrafta ilişkin algılarının salt şekilsel bir birlikten anlamsal, bütünlük bir birliğe doğru evrilmesini gerektirmektedir.

Türkçeye olan ilgi gitgide artmaktadır. Artan bu ilgi, farklı uluslardaki insanlarda Türkçeyi öğrenme isteği uyandırmaktadır. Bu istek dünyanın farklı ülkelerini de kapsayarak geniş bir Türkçe ağına dönüşmektedir. Ülkemize gelen uluslararası öğrenciler, göçmenler, sığınmacılar, turistler vb. kişilerden C1 kurunu başarı ile tamamlayanların eğitim, iş, sağlık, sosyal hayat ve genel ihtiyaçlarında ana dilinde kurabildiği iletişimi Türkçe ile de kurmaları beklenir. Oysaki uluslararası öğrenciler ana dilinde kendilerini rahatça ifade ederken içinde bulunduğu kültürün dili ile kendilerini rahatça ifade edemeyebilir. Bu bağlamda çeşitli sebeplerden dolayı öğrenilmek istenen hedef dilin dört temel becerisi yetkin bir şekilde kavranmalıdır.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni'nde yer alan C1 düzeyi kazanımları incelendiğinde yazma becerisine ilişkin tutarlı paragraflardan oluşan metinlerin yazılması bu beceride ulaşılması gereken hedeflerdendir. Nitekim Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı da incelendiğinde D-AOBM ile bütünlük bir yapı gösterdiği görülür. Dil öğretim sürecinde bu iki ana unsurun kazanımları elzem bir rehberdir. Bunun yanında dil eğitiminin beceri temelli olması, dört temel dil becerisinin etkin bir şekilde kullanılmasını gerektirir. Anlamaya dayalı becerileri dinleme ve okuma becerisi; anlatmaya dayalı becerileri konuşma ve yazma becerisi oluşturur. Dil öğretim sürecinde bir paragrafın kurgulanabilmesi yazma becerisinin geliştirilmesini sağlar. D-AOBM'de yer alan başvuru seviyeleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. D-AOBM Ortak Başvuru Seviyeleri

Şekil 1 incelendiğinde ilk düzeyin A1 olduğu görülmektedirken D-AOBM çağın gereksinimlerine uygun güncelleştirmeler yaparak A1 düzeyinden evvel “A1 Öncesi” adı altında hedef dil öğretim sürecinin başlangıç aşamasını da hazırlık düzeyine çekmiştir.

Hedefe uygun cümle, paragraf, metin yazmak, yazma becerisinin yetkin bir şekilde kazanılması ile gerçekleşir. Uluslararası öğrenciler, bu süreçte en zorlayıcı becerinin yazma becerisi olduğunu, dil öğrenme sürecinde yazma becerisinin diğer becerilere oran ile üzerinde az durulduğunu, kendilerinin de yazma becerisine ilişkin olumsuz tutum sergilediklerini dile getirmektedir (Çakır, 2010; Kroll, 1990). “Dil öğretim sürecinde dört temel dil becerisine ne düzeyde zaman ayrılmaktadır?” sorusuna cevaben Hagevik (1999), dil öğretim sürecine en çok ayrılan sürenin %40 ile dinleme becerisi olduğunu, bu beceriyi sırasıyla %35 ile konuşma, %16 ile okuma, %9 ile yazma becerisinin takip ettiğini belirtmiştir. Dolayısıyla yazma becerisine ayrılan süre diğer becerilere ayrılan sürelerle oranla çok geride kalmaktadır. Buradan hareket ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere, yazma becerisine ilişkin olumsuz tutumlarının değiştirilebilir, geliştirilebilir olduğunu ifade etmek elzemdir.

Araştırmanın amacı

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin paragraf tutarlılık düzeylerini belirlemekteki amaç, bu öğrencilerin paragraf tutarlılık düzeylerinden hareketle paragraf yazma becerilerinin geliştirilmesine ilişkin işlevsel katkı sunmaktır.

Araştırmanın önemi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde esas gaye, Türkçeyi öğrenenlerin Türkçe konuşanlar ile sağlıklı bir iletişim kurmalarını sağlamaktır. Bunun yanında zengin Türk kültürünü tanımak da yine Türk dilini öğrenmeye bağlıdır. Dünya dillerinin öğrenilmesinde mihenk taşı olan dört temel dil becerisi sağlıklı iletişimin kurulmasında temel bileşenlerdir. Bu bileşenleri birbirinden ayırmak, bir beceriye önem verip diğer becerilere önem vermemek hedef dilin öğrenilmesinde önemli sorunlar doğurur. Bundandır ki dört temel dil becerisinin tamamına ileri düzeyde hâkim olmak gerekir. Dil öğretim sürecinde sunuş yoluyla doğrudan dil bilgisi aktarımı ya da sadece bir beceriye dayalı öğretim hedeflenen düzeye ulaşmaya engeldir.

Araştırma konusu

Uluslararası öğrenciler yazma becerisi kazanırken alfabe öğreniminden metin öğrenimine dek belirli aşamalardan geçerler. Bilhassa ana dilinin alfabesi Latin harflerinden oluşmayan ve yazma becerisine olumsuz tutum sergileyen uluslararası öğrenciler bu aşamada zorluk çekerler. Bir aşama tam anlamı ile tamamlanmadan diğer aşamaya geçen uluslararası öğrencilerin yazma becerisinde zayıflıklar oluşmaktadır. Bu zayıflıklar da paragrafta tutarlılık düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Hedef dili öğrenim sürecinde dört temel dil becerisinin yanında, öğrenilen hedef dilin kendine özgü özellikleri ve çok yönlü işlevleri bulunur. Yabancılar Türkçe öğretiminde işlevsel yaklaşım sergilendiğinde her bir becerinin kendine özgü özellikleri olduğu görülecektir. Ne var ki birçok Türkçe Öğretim Merkezi'nde yazma becerisi ve dinleme becerisi diğer beceriler kadar öne çıkarılamamaktadır. Oysaki bir dilin yetkin bir şekilde öğrenilmesi, geliştirilmesi temel dil becerilerinin bütünleşik işlevi ile mümkündür. Buradan hareket ile gerek yazma becerisinin öne çıkarılamaması gerekse uluslararası öğrencilerin bu beceriye ilişkin olumsuz tutum sergilemesi ve bundan kaynaklı yeterli zamanın ayrılması uluslararası öğrencilerin yazılı anlatımlarında paragraf düzeyinde tutarlılığı olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmanın problemi

Dil öğretim sürecinde kimi zaman öğrenciler kimi zaman da Türkçe öğretmenleri tarafından ihmal edilen yazma becerisi, diğer becerilere oran ile üzerinde az durulan bir beceridir. Doğrudan dil bilgisi öğretimine odaklanılan ana dil öğretiminde ve konuşma becerisine odaklanılan Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yazma becerisine ilişkin kazanımlar yeterince geliştirilememektedir. Oysaki dil öğretim sürecindeki dört temel beceri bütünleşik bir yapı taşır. Dil bilgisi öğretimi ise bu becerilere serpiştirilerek, sezdirilerek işlenmelidir.

Problem cümlesi

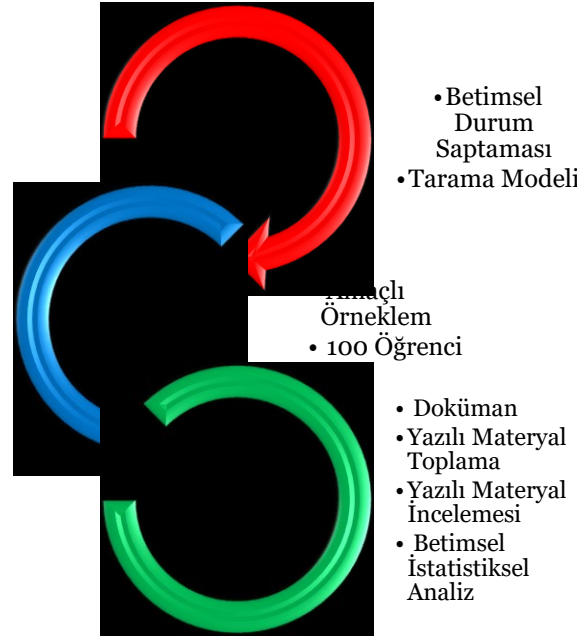
Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin paragraflarındaki tutarlılık ne düzeydedir?

Yöntem

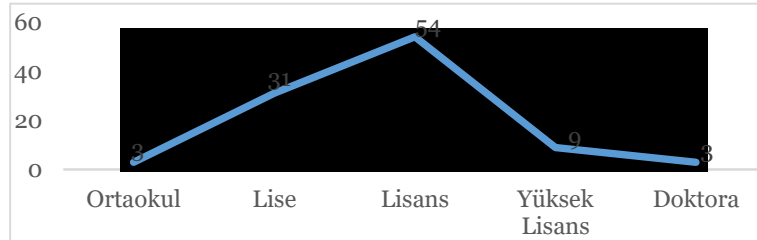
Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama süreci ve veri toplama araçlarına, veri analizi/çözümlemesine yer verilmiştir.

Araştırmanın modeli

“Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin paragraflarındaki tutarlılık ne düzeydedir?” problem cümlesine cevap bularak bu öğrencilerin paragraf yazma becerisindeki düzeylerinden hareket ile çeşitli çözümler üretilen araştırma, betimsel durum saptaması niteliğindedir. Doküman incelemesi yoluyla ise öğrencilerin paragraf tutarlılık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yazılı belgelerin içeriğini analiz etmek adına kullanılan doküman analizi, nitel araştırma yöntemlerinden biridir (Wach, 2013). Söz konusu araştırmanın aşamaları Şekil 1’de gösterilmiştir:

Şekil 2. Araştırma Süreci Diyagramı**Çalışma grubu**

Gazi Üniversitesi TÖMER, Gaziantep Üniversitesi TÖMER ve Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören C1 düzeyindeki 100 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluştururken bu öğrencilerin eğitim durumu ortaokuldan doktora düzeyine dek ulaşmaktadır.

Grafik 1. Katılımcıların Eğitim Durumu

Grafik 1 incelendiğinde uluslararası katılımcıların eğitim durumu frekans sırasına göre 3 ortaokul, 3 doktora, 9 yüksek lisans, 31 lise ve 54 lisanslıdır. Bu katılımcıların 27’si Gaziantep Üniversitesi TÖMER, 33’ü Gazi Üniversitesi TÖMER ve 40’ı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi TÖMER’de öğrenim görmektedir. Toplamda ise 100 uluslararası öğrenci bulunmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Özellikler		(f)
Yaş	18-20	55
	21-29	28
	30-39	13
	40+	4
Cinsiyet	Kadın	54
	Erkek	46
Kur	C1	100
Ülke	Afganistan	7
	Almanya	1
	Arnavutluk	1
	Azerbaycan	2
	Belarus	1
	Brezilya	1
	Bulgaristan	1
	Fas	1
	Filistin	4
	Irak	9
	İran	2
	Kazakistan	15
	Kırgızistan	5
	Kosova	1
	Libya	1
	Mali	8
	Mısır	1
	Moritanya	5
	Nijerya	3
	Somali	14
	Sudan	5
	Suriye	3
	Tayvan	1
	Yemen	7
Toplam		100

Tablo 1 incelendiğinde 100 uluslararası katılımcıdan 54 katılımcının kadın, 46 katılımcının erkek olduğu gözlemlenmiştir. Yaş özellikleri incelendiğinde 55 katılımcının 18-20 yaş aralığında, 28 katılımcının 21-29 yaş aralığında, 13 katılımcının 30-39 yaş aralığında, 4 katılımcının ise 40 yaş ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların ülkeleri incelendiğinde ise frekans sıralamasına göre 15 katılımcı Kazakistan, 14 katılımcı Somali, 9 katılımcı Irak, 8 katılımcı Mali, 7 katılımcı Afganistan, 7 katılımcı Yemen, 5 katılımcı Kırgızistan, 5 katılımcı Moritanya, 5 katılımcı Sudan, 4 katılımcı Filistin, 3 katılımcı Nijerya, 3 katılımcı Suriye, 2 katılımcı Azerbaycan, 2 katılımcı İran, 1 katılımcı Almanya, 1 katılımcı Arnavut, 1 katılımcı Belarus, 1 katılımcı Brezilya, 1 katılımcı Bulgaristan, 1 katılımcı Fas, 1 katılımcı Kosova, 1 katılımcı Libya, 1 katılımcı Mısır, 1 katılımcı Tayvan'dan Türkiye'ye gelerek TÖMER'de C1 kurunda eğitim almaktadır.

Veri toplama süreci ve veri toplama araçları

“Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 düzeyi öğrencilerinin paragraflarındaki tutarlılık ne düzeydedir?” problem cümlesine cevap bularak bu öğrencilerin paragraf yazma becerisindeki düzeylerinden hareket ile çeşitli çözümler üretilen bu araştırmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen C1 kurundaki 100 uluslararası öğrenciye 8 adet kompozisyon konusu verilmiştir. Bu konular verilmeden evvel alanyazın uzmanlarının görüşlerine başvurulmuş; görüş birliği ve görüş ayrılığından hareket ile araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman’ın (1994:64) formülü (Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılmıştır. Katılımcılara sunulan kompozisyon konuları Resim 1’de sunulmuştur:

Resim 1. Katılımcılara Sunulan Kompozisyon Konuları

Aşağıdaki konulardan birini seçerek bir kompozisyon yazınız.

1. Teknolojik yenilikler hayatımıza nasıl bir katkıda bulunmaktadır? Teknolojinin yararlarını ve zararlarını dengelemek mümkün müdür? Neler yapılabilir?
2. Tekrar dünyaya gelseydiniz; Nerede? Kim olarak? Nasıl bir ortamda? Nasıl bir ülkede dünyada gelmek isterdiniz? Açıklayarak ve örneklendirerek yazınız.
3. Sizce mutluluk nedir? Mutlu olmak için insanın nelere sahip olması gerekir? Sizi mutlu eden şeyleri/insanları/olayları anlatınız.
4. Çocukluğunuzu, nasıl bir yerde neler yaşadığınızı, ilginç anılarınızı anlatan bir kompozisyon yazınız.
5. Eğitimde ailenin mi yoksa okulun mu rolü önemlidir? Yazalım.
6. “Türkçeyi iyi bilmek ve kullanmak size göre neden önemlidir?” konulu, düşüncelerinizi içeren bir kompozisyon yazınız.
7. Sizce iyi geçirilecek bir ömür nasıl olmalıdır? Düşüncelerinizi içeren bir kompozisyon yazınız.
8. Sınavların hayatınızdaki yeri ile ilgili, düşüncelerinizi içeren bir kompozisyon yazınız.

Veri analizi/çözümlemesi

Katılımcıların paragraf tutarlılığını sağlamaya ilişkin düzeyleri Can (2012) tarafından oluşturulan “Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Envanteri” temel alınarak sayısal veriler ile açıklanmıştır. Araştırmada paragraf tutarlılığını oluşturma düzeyleri frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılarak sunulmuştur.

Bulgular

Katılımcıların paragraf tutarlılık düzeylerinin geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak adına en az 3 cümleden oluşan paragraflar değerlendirilmiş; bu öğrencilerin paragraf tutarlılığını sağlamaya ilişkin

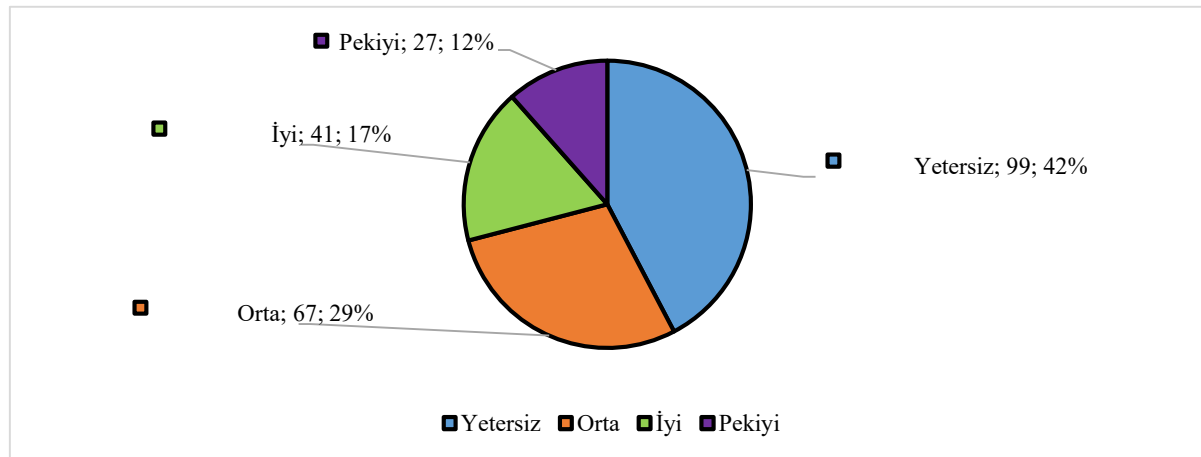
başarıları “Paragraf Tutarlılığı Değerlendirme Envanteri” temel alınarak tablolar hâlinde sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Paragraflarında Tutarlılığı Oluşturabilme Düzeyleri

Tutarlılık Düzeyi	Kur	Paragraf Sayısı	(f)	%
Yetersiz	C1	234	99	42
Orta	C1	234	67	29
İyi	C1	234	41	17
Pekiyi	C1	234	27	12
Toplam		234	234	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların paragraflarında tutarlılığı oluşturabilme düzeyleri frekans sıralamasına göre 99 yetersiz; 67 orta; 41 iyi ve 27 pekiyi olduğu görülmektedir. Bu bulgulara ilişkin verilerin dağılım oranı Grafik 2’de verilmiştir:

Grafik 2. Katılımcıların Paragraflarında Tutarlılığı Oluşturabilme Düzeylerinin Dağılımları

Grafik 2 incelendiğinde katılımcıların paragraflarında tutarlılığı oluşturabilme oranları frekans sıralamasına göre %42 oran ve 99 frekans ile yetersiz; %29 oran ve 67 frekans ile orta; %17 oran ve 41 frekans ile iyi ve %12 oran ve 27 frekans ile pekiyidir. Aşağıda katılımcıların paragraflarındaki örnek tutarlılık düzeyleri yer almaktadır:

Resim 2. Katılımcıların Paragraflarındaki Yetersiz Tutarlılık Düzeyi

Ben insanlar sevdiğim mutluluk verir. rahatlık ve eğlencili beni hissediyorum. ama bazı mutluluk kisikler gelmiyor masla para, dilik, şeyler yenmek .. yani Büyük evi alabilir yada lük arabayı alabilir, Ben eğer zenginim olsaydım evim almak istiyordum ve bir çizim müzesi satın alacağım çünkü en büyük dünyada basım olacağım ayrıca eğer benimle para var, fakirle para veriyorum çünkü bunlar çok ihtiyaçlar. Eğer para ve şey sevgins çok fazla seviyorum. Bütün insanlar için sevdiğilerini mutluluk,

Resim 2 incelendiğinde şu paragraf yer almaktadır, paragraflar değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır: “Ben insanlar seviyorum mutluluk ver. Rahatlık ve eğlenceli beni hissediyorum. Ama bazı mutluluk kişiler gelmiyor mesela para, dilik, şeyler yeni almak. Yani Büyük evi alabilir yada lük araba alabilir, Ben eğer zenginim olsaydım evim almak istiyorum ve bir çizim müzesi satın alacağım çünkü en Büyük dünyada nasıl olacağım eğer Benimle para var, fakire para veriyorum çünkü bunlar ihtiyaçlar. Eğer para ve şey sevginç çok fazla seviyorlar. Bütün insanlar için sevdiklerini mutlu et.” paragrafında belirtilmek istenen duygu ve düşünce belirsizlikler taşımaktadır. Paragraf ve düşünce net olarak tamamlanmamıştır. Yardımcı düşüncenin olmayışı temel düşüncenin desteklenmemesine sebep olmuştur. Ayrıca mantıksal sıra da sağlanamamıştır.

Resim 3. Katılımcıların Paragraflarındaki Orta Tutarlılık Düzeyi

hem modern ve hem zengin ve hem güçlü pasaport bu yüzden keşke orada doğdum söylüyorum.
Bir açıdan baktığımızda bu ülkenin çok güçlü bir ekonomisi var Diğer açıdan baktığımızda ihracatı yok Ama sıkıntı yok bence hala söylüyorum keşke orada doğdum

Resim 3 incelendiğinde şu paragraf yer almaktadır, paragraflar değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır: “hem modern ve hem zengin ve hem güçlü pasaport bu yüzden keşke orada doğdum söylüyorum. Bir açıdan baktığımızda bu ülkenin çok güçlü bir ekonomisi var Diğer açıdan baktığımızda ihracatı yok Ama sıkıntı yok bence hala söylüyorum keşke orada doğdum.” paragrafının ana fikri net cümleler ile ortaya konulmamıştır. Paragraf ve düşünce net olarak tamamlanmamıştır.

Resim 4. Katılımcıların Paragraflarındaki İyi Tutarlılık Düzeyi

Mutluluğu parayla satın alamayacağımızı artık biliyoruz ve mutluluğa giden başka bir kestirme yol yok. İçinizden hissettiğiniz bir şeydir. Ayrıca, gerçek mutluluk kendi içinizden gelir. Mutluluk temelde bir ruh halidir. Üstelik bu ancak olumlu olmak için olumsuz düşüncelerden uzak durmakla mümkündür. Ve eğer kendimize iyi tarafından bakarsak, ancak o zaman mutlu olabiliriz.

Resim 4 incelendiğinde şu paragraf yer almaktadır, paragraflar değiştirilmeden olduğu gibi aktarılmıştır: “Mutluluğu parayla satın alamayacağımızı artık biliyoruz ve mutluluğa giden başka bir kestirme yol yok. İçinizden hissettiğiniz bir şeydir. Ayrıca, gerçek mutluluk kendi içinizden gelir. Mutluluk temelde bir ruh halidir. Üstelik bu ancak olumlu olmak için olumsuz düşüncelerden uzak durmakla mümkündür. Ve eğer kendimize iyi tarafından bakarsak, ancak o zaman mutlu olabiliriz.” paragrafında düşüncelerin birçoğu mantıksal sıra ile verilmiştir. Paragraf ve düşünce tamamlanmış ama birtakım eksiklikler bulunmaktadır.

Resim 5. Katılımcıların Paragraflarındaki Pekiyi Tutarlılık Düzeyi

– Bilimin gelişmesi ve özellikle sanayi devriminin gerçekleşmesiyle teknoloji hızla ilerlemiş, çok kısa sürede bugünkü halini almıştır. Daha birkaç Yüz Yıl öncesinde hayali bile kurulamayan çeşitli teknolojik alet ve cihazlar, günümüzde her alanda etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Teknoloji sayesinde insanlar daha rahat bir yaşamı kavuşmuş, ağırlık ve yapılıyordu. Birkaç dönümlük bir tarlayı hasat etmek için günlerce çalışmak gerekirdi. Olsa günümüzde ürünün birer-döner sayesinde yüzlerce kilometrelik tarlalarda buğday hasadı birkaç saatte yapılabilir. Düşünce az emekle çok iş yapılmış oluyor.

Resim 5 incelendiğinde paragraf tutarlılık düzeyinin pekiyi olduğu görülmektedir. Paragrafın ana fikri net cümleler ile ortaya konmuştur. Paragraftaki düşünceler mantıksal sıra ile verilmiştir. Yeterli yardımcı düşünceler vardır; bu yardımcı düşünceler temel düşünceye katkıda bulunmuştur.

Tartışma ve sonuç

Uluslararası öğrencilerin dört temel dil becerisini kazanmasına ilişkin karşılaştıkları sorunlar çoğunlukla yazma becerisindedir. Nitekim dil öğretim sürecinde dört temel dil becerisi üzerine yapılan birçok araştırmada, öğrencilerin dil becerilerini içerisinde en zorlayıcısının yazma becerisi olduğu, dil öğretim sürecinin dört temel beceri üzerine kurulması gerektiği belirtilmiştir (Açık, 2008; Barın, 1992; Çakır 2010; Kroll, 1990; Murray, 1985; Selvikavak, 2006; Şimşek ve Erdem, 2021; Tiryaki, 2013;).

Murray (1985), dil öğretim sürecinde öğrenenlerin ve öğretmenlerin yazma becerisine ilişkin yeterli zaman ayırmadığını, öğretmenin de yazma becerisinde çeşitli sorunlar ile karşılaştığını belirtmiştir. 1985'te ulaşılan bu sonuç, yazma becerisine ilişkin uzun zamandır var olan sorunları ortaya koymaktadır.

Kroll (1990), yazma becerisinin dil kullanıcılarının gözünde karmaşık sistemler bütünü olduğunu ifade etmiştir. 1990'da ulaşılan bu sonuç da Murray'ın 1985'te ulaştığı sonuç ile benzerlik taşımaktadır. Bu bağlamda yazma becerisinin dil öğretim sürecinde geri planda kaldığını görülmektedir.

Barın (1992), dil öğretim sürecinin dört temel beceri üzerine kurulan bir süreç olduğunu belirtmiştir. Bu süreçte bir metoda bağlı kalmaktansa amaca, hedefe uygun çeşitli metotların kullanılması ve dört temel becerisinin gelişimini gözlemlemek adına görme ve işitmeye dayalı sistemlerden yararlanılmasının elzem olduğunu belirtmiştir.

Selvikavak (2006), uluslararası öğrencilerin yazma becerisini bir görsel bir sunu olarak gördüklerini ve bu öğrencilerin sadece konuşma becerisi ile yabancı bir dilin öğrenildiğini düşündüklerini belirterek paragraf yazma becerisi sürecinin zorlayıcı bir süreç olduğunu ifade etmiştir.

Açık (2008), çalışmasında uluslararası öğrencilerin dört temel becerisinde ne derecede zorlandıklarını tespit ederek en çok zorlanılan becerinin %40'lık oran ile en çok yazma becerisi olduğunu belirtirken bu beceriyi sırasıyla %33'lük oran ile konuşma becerisi, %17'lik oran ile dinleme becerisi ve %16'lık oran ile okuma becerisinin takip ettiğini belirtmiştir.

Tiryaki (2013), yazma becerisinin belirli aşamaları olduğunu ve bu aşamaların alfabe öğreniminden metin öğrenimine dek seyrettiğini belirtir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin öncelikle yazma becerisi motivasyonun artırılmasına ilişkin etkinlikler yapılması, yazma çalışmalarına başlamadan evvel ise ön bilgilendirme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bu sürecin akabinde hazırlık, taslak oluşturma, düzenleme ve düzeltme aşamalarının da öğrenciye uygun etkinliklerle sezdirilmesi gerekliliği üzerinde durmuştur.

Şimşek ve Erdem (2021), dil öğretim sürecinde anlama ve anlatma becerilerinin gelişim düzeylerinin farklı olduğunu, anlatma becerilerinin anlama becerilerine oran ile daha zor geliştiğini belirtmişlerdir.

Yukarıdaki araştırmalar, dil öğretim sürecinde dört temel becerinin kazanılmasına ilişkin sorunların çoğunlukla yazma becerisinde olduğunu göstermektedir. Nitekim bu araştırmada, dil öğretim sürecinde dört temel dil becerisinin bütünleşik olarak ele alınmasına karşın uygulamada yazma becerisi kazanımlarına yeterince zaman ayrılmadığı görülmektedir. Dolayısıyla uluslararası öğrencilerin yazma becerisinde çeşitli sorunlar ile karşılaşmaktadır. Bu sorunların başında uluslararası öğrencilerin paragraf tutarlılığını sağlayamaması gelmektedir. Oysaki metnin bir parçası olan paragraflar, tutarlılığı sağlandığında yazılı anlatımın mantık kurallarına uymasını sağlar.

Metin tutarlılığı metindeki anlamsal ve mantıksal bağıntılar bütünüdür (Toklu, 2009: 127). Oluşturulan metnin bir parçası olan paragraflar, paragraf içi, paragraf arası anlamsal ve mantıksal işlevler taşıyarak tutarlılığı oluşturur.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin paragraf tutarlılık düzeylerinin çoğunlukla yetersiz olmasının sebebi paragraf yazma becerisinde zihinsel süreçlerin tam anlamıyla gerçekleşmemesidir. Nitekim bu zihinsel süreçler, yazma becerisine ilişkin olumsuz tutum sergilenmesi, hazırlık yapılmaması, zihinde bir tasarı oluşturulmaması gibi olumsuzlukları da kapsar.

Bilişsel kaynaklı yazma sorunları dil öğretim sürecinde karşılaşılan sorunların başında gelmektedir. Uluslararası öğrencilerin dil öğretim sürecinde yazma etkinlikleri yardımı ile sistematik yazma sorunlarını aşmaları sağlanmalıdır. Bu sorunların tespit edilmesinde Türkçe öğretmeni elzem bir rol alır. Gözlem gücü yüksek ve dört temel dil becerisini bütünleşik olarak işleyen Türkçe öğretmeni bu noktada uluslararası öğrenciler için dil öğrenim sürecinin rehberidir.

Öneriler

Uluslararası öğrenciler yazma becerisi kazanırken alfabe öğreniminden metin öğrenimine kadar çeşitli aşamalardan geçerler. Bilhassa ana dilinin alfabesi Latin harflerinden oluşmayan ve yazma becerisine olumsuz tutum sergileyen uluslararası öğrenciler bu aşamada zorluk çekerler. Bir aşama tam anlamı ile tamamlanmadan diğer aşamaya geçen uluslararası öğrencilerin yazma becerisinde zayıflıklar oluşmaktadır. Bu zayıflıklar da paragrafta tutarlılık düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla bu öğrencilerin yazma becerisine yönelik olumsuz tutumları öğrenci merkezli, çok yönlü ve işlevli yazma etkinlikleri ile giderilmelidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimde paragrafta tutarlılığı sağlamaya yönelik çok yönlü ve işlevli yazma etkinlikleri yaptırılmalı, sunuş yolu ile öğretimin aksaklıkları tespit edilmeli, buluş yolu ile öğretimin tüm faydalarından yararlanılmalıdır. Böylelikle uluslararası öğrencilerin yazılı anlatımlarında paragraf özelliklerini keşfetmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca D-AOBM ve Türkçenin Yabancı Dil Olarak

Öğretimi Programı'ndaki C1 düzeyi yazma kazanımlarından hareketle buluş yolu ile öğretim harmanlanarak beceri temelli bir öğrenim süreci benimsenmelidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ulaşılmaması gereken hedef, öğrenenin Türkçe konuşanlar ile sağlıklı bir iletişim kurmasının yanında gerek eğitim gerek sosyal hayatında dil özelinde karşılaşabileceği sorunlara önlemler almaktır. Bu da dört temel dil becerisinin bütünleşik bir işlevle öğrenilmesi ile gerçekleşir. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin diğer becerilerde olduğu gibi yazma becerisinde de yetkin bir düzeye ulaşmaları beklenir. Bu öğrencilerin sözlü anlatımda olduğu gibi kendilerini yazılı anlatımda da yetkin bir şekilde ifade etmesi yazılı anlatımlarındaki paragrafların tutarlı ve amaca uygun olmasına bağlıdır.

Kaynakça

- Açık, F. (2008). *Türkiye'de Yabancılar Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu Bildirisi. Doğu Akdeniz Üniversitesi, Lefkoşa.
- Bamberg, B. (1983). What Makes a Text Coherent? *College Composition and Communication*, 34 (4), 417-429. doi: 10.2307/357898.
- Barın, E. (1992). *Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Bir Metot Denemesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Can, R. (2012). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatımlarında Paragraf Düzeyinde Bağdaşıklık ve Tutarlılık*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakır, İ. (2010). Yazma Becerisinin Kazanılması Yabancı Dil Öğretiminde Neden Zordur? *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, (28), 146-165.
- Eker, S. (2007). Toplum-Dilbilim, Dil Planlamaları ve Kamu Mensuplarının Dil Kullanımı. *Gazi Türkiyat*, 1, 127-135.
- Hagevik, S. (1999). *Just Listening, Journal of Environmental Health*, 1, 46-47. (12.05.2022 tarihinde, Ebscohost veri tabanından alınmıştır.)
- Kroll, B. (1990). *Second Language Writing. Research Insights For The Classroom*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Murray, D. (1985). *A Writer Teaches Writing* (2nd ed.). Boston: Houghton Mifflin Co.
- Selvikavak, E. (2006). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde İleri Düzeydeki Öğrencilerin Paragraf Yazma Becerisini Geliştirme Üzerine Bir Uygulama*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi) Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
- Şimşek, R., Erdem, İ. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Becerisi ve Kazanım İlişkisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (22), 267-279. <http://dx.doi.org/10.29000/rumelide.895762>
- Tiryaki, E. (2013). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 38-44.
- Toklu, M. O. (2009). *Dil Bilime Giriş*. Ankara: Akçağ.
- Türk Dil Kurumu. (2018). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Ülper, H. (2008). *Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretim Programının Öğrenci Başarısına Etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Wach, E. (2013). *Learning About Qualitative Document Analysis*. Web: <https://www.ids.ac.uk/publications/learning-about-qualitative-document-analysis/> adresinden 12 Mayıs 2022 tarihinde alınmıştır.